

Water en bodem beschikbaar voor een toekomstbestendig gebied

Het buitengebied tussen Heythuysen, Roggel en Heibloem is een typisch Limburgs dekzandlandschap dat wordt afgewisseld met omvangrijke droge en nattere bos- en natuurgebieden. Het gebied ligt op de grens van het Maasdal en bevat talrijke beekdalen. Het buitengebied staat voor enkele grote opgaven waaronder de transitie naar een toekomstbestendige landbouw en het creëren van een duurzaam en robuust watersysteem dat de pieken van de klimaatverandering kan opvangen. Zachte winters en hete zomers zullen immers vaker voorkomen¹. Het vergroten van de biodiversiteit en het faciliteren van stedelijke ontwikkelingen komen samen met specifieke gebiedsopgaven als droogte.

Dit integraal ontwikkelperspectief is in opdracht van Waterschap Limburg en in samenspraak met de provinciale Limburg, Staatsbosbeheer, LLTB, gemeenten Leudal en Peel en Maas en gemeenschapsraad Heibloem opgesteld. Aanleiding voor dit perspectief zijn de KRW-doelstellingen (Kader Richtlijn Water) voor de Roggelsebeek en de Neerpeelbeek. De doelstelling van de KRW is dat uiterlijk in 2027 in heel Europa de kwaliteit van alle wateren zowel chemisch (schoon) als ecologisch (gezond) op orde moet zijn². De Bevelandsbeek, geen KRW-water, wordt wel meegenomen in dit perspectief omdat deze in het stroomgebied van de Roggelsebeek ligt.

Situering en context

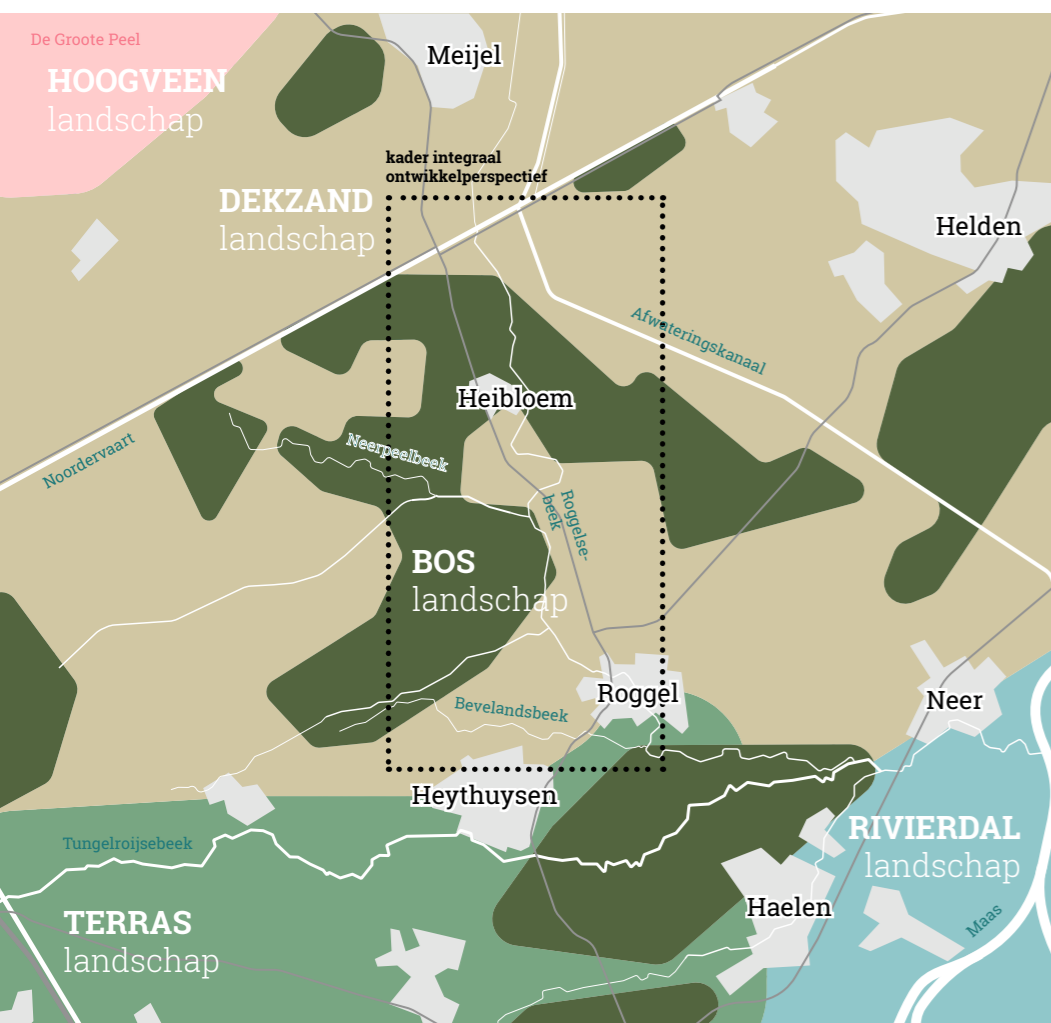
Het beekdal van de Roggelsebeek vormt een groene verbinding tussen De Groote Peel en de Maas waarbij Natura2000-gebied Leudal een belangrijke schakel vormt. In dit gebied zijn karakteristieke landschapstypen te vinden waaronder het hoogveen-, dekzand-, bos-, terras- en rivierdallandschap. Hoogveenbossen en open moerasgebieden komen van oudsher voor in De Groote Peel en omgeving. Nabij Heibloem zijn restanten aanwezig van hoogveenbossen. De aanwezigheid van deze en andere bijzondere (droge en natte) bos- en natuurgebieden zijn zowel ecologisch, landschappelijk als recreatief zeer interessant. Onderling vormen zij natuurlijke structuren waartussen landbouw en stedelijke kernen zich kunnen ontwikkelen in het dekzandlandschap. Deels kleinschalig en meer besloten, met overblijfselen van landschapselementen, en deels grootschalig en meer open. In het terras- en rivierdallandschap ten zuiden van Roggel en Heythuysen presenteert de rivier de Maas zich in het langzaam zakkende maaiveld. De ligging van deze landschapstypen zijn te zien in de kaart links onder.

Met dit ontwikkelperspectief schetsen we een integraal toekomstbeeld voor 2050. Deze legt geen ontwikkelingen vast, maar inspireert en nodigt uit om te komen met passende initiatieven en stimulansen.

Een blik op 2050

In 2050 is er sprake van een gebied waarin agrarische productie wordt gecombineerd met een gezonde bodem, schoon (grond)water met een natuurlijk stromend watersysteem, schone lucht, een grote biodiversiteit en een afwisselend landschap met robuuste en florierende bos- en natuurgebieden. Zo ontwikkelt het buitengebied tussen Heythuysen, Roggel en Heibloem zich naar een aantrekkelijk, vitaal en toekomstbestendig landschap waar iedereen trots op is en van kan genieten.

De verbeelding van het integraal ontwikkelperspectief op A0-formaat is opgenomen in de bijlage. In onderhavige rapportage beschrijven we aan de hand van de thema's Water, Landschap en ecologie, Recreatie en toerisme, Landbouw en Stedelijke ontwikkeling het ontwikkelperspectief.

Water

Toekomstbestendige beekdalen als robuuste klimaatbuffers

Door met de inrichting van de beekdalen in te spelen op het veranderde klimaat is het risico op dalende (grond)waterstanden in tijden van droogte sterk afgenomen. Als dergelijke maatregelen waren uitgebleven had dit kunnen leiden tot vergaande verdroging van het watersysteem en omliggende gebieden met grote gevolgen voor plant, dier en mens. Daarnaast is er nu ruimte om grotere extremen in neerslag op te vangen in het watersysteem. Dit beperkt de kans op wateroverlast in kernen. In 2050 is het watersysteem omgevormd tot een beekdalbreed³ robuust, dragend en groenblauw netwerk dat om kan gaan met veel en weinig water, meer ruimte biedt aan flora en fauna en de zichtbaarheid van het beekdal vergroot. Door een 'bos-/bosschagezone'⁴ te creëren waardoor meer beplanting aanwezig is aan de zuid- en westzijde van de beken, is meer beschaduwing gerealiseerd. Dit is gunstig voor de vissen, macrofauna en de waterkwaliteit. De beken in het gebied zijn weer teruggebracht naar hun natuurlijke vormen door ze licht te laten slingeren en de bodem op te hogen. Bredere stroomprofielen met variatie in plasdraszones, natuurvriendelijke oevers, periodiek meestromende meanders en overstromingszones vangen piekafvoeren op en versterken de ecologische verbinding in het gebied. Het doel hiervan is het vertraagd afvoeren en lokaal laten infiltreren van water. Aanvullend hierop vormen nattere gras- en hooilanden in de beekdalen een extra buffer waar water lokaal langer vastgehouden kan worden. Afhankelijk van de fysische gesteldheid van de beken is hierbij onderscheid tussen de beektrajecten; een doorstroommoeras, moerasbeek en een matig slingerende beek. Op de plekken waar het mogelijk was is er gebruik gemaakt van laagtes in het beekdal. Zo zijn oude meanders, rabatten of broekbossen hersteld. De overstorten uit het gebied zijn inmiddels opgeheven en zorgen niet meer voor lozingen op de beek bij neerslagpieken.

Een voorbeeld van een beekverlegging is de Roggelsebeek ten noorden van Heibloem. Daar heeft de beek meer ruimte gekregen in het noordelijk laaggelegen natuurperceel van Staatsbosbeheer. De monumentale bomenrij rond de toenmalige loop is blijven staan, deze loop vormt nu het meestromend winterbed. Tevens is de gemeentelijke riooloverstort opgeheven en worden piekafvoeren opgevangen door een groene buffer waar de klimaatbestendige uitbreiding van Heibloem ook op afkoppelt.

Net als in het hele gebied is de sponswerking in de Natte Natuurparel (NNP) Waterbloem in de afgelopen 25 jaar verbeterd. Er wordt meer water vastgehouden in het van oudsher moerassige gebied en in de tijden van droogte wordt dit gebruikt om de beken en sloten te voorzien van water. Ook zorgt dit voor vitale bodems die koolstof vastleggen en voor natuurlijke vruchtbaarheid van de bodem. De transformatie van naaldbout- naar vochtminnend loofhoutbos, als gevolg van de hogere grondwaterstanden,

is een succesvolle adaptieve maatregel gebleken. In dit gebied is er ook ruimte om kinderen op spelenderwijs kennis te laten maken met hoe water vastgehouden kan worden, wat dit oplevert en wordt het gebied verder onder de aandacht gebracht. Meer hierover in Recreatie en toerisme.

De nieuwe natuurlijke waterverbinding tussen Neerpeel-Grave en de Roggelsebeek heeft geleid tot een betere vismigratie en populaties van de rode lijst soorten in het beekstelsel, zoals bittervoorn, serpeling en winde. De voormalige stuw in de Neerpeelbeek is hiervoor verschoven naar de monding van de Visschensteert in de Neerpeelbeek.

De Bevelandsbeek is voornamelijk ingezet op het langer vasthouden en opstuwen van het beschikbare water. Middels slimme stuwen en drempels bovenstrooms en nature-based solutions (breuksteen, boomstammen of enkelzijdig maai-beheer) benedenstrooms, houdt het beekstelsel langer het water vast en vertraagt het de afvoer. De toevoeging van beekdalbegeleidende groenstructuren langs het voorheen open deel van de Bevelandsbeek heeft de ecologische toestand van de beek als groene corridor richting het Leudal de afgelopen jaren versterkt. Meer hierover in Landschap en ecologie.

Er is een prominentere plek voor de Leveroyse Beek in de omgeving en in combinatie met de Roggelsebeek. Het hydrologisch, ecologisch en landschappelijk potentieel wat aanwezig leek, is inmiddels bevestigd en in de tussentijd zijn de nodige aanpassingen gedaan om de verbinding tussen de beken te versterken. De natuurlijke verbindingen rondom de beek en met de Roggelsebeek zijn versterkt door de toevoeging van bosschages, bospercelen en amfibieënpoelen rondom percelen.

Landschap en ecologie

Landschapsinvestering als voorwaarde voor gebiedsontwikkeling

Door veranderingen in inzicht vanwege de effecten van klimaatverandering, droogte, toenemende ruimtedruk en aftakelende natuur is er de laatste tientallen jaren steeds meer aandacht uitgegaan naar landschaps- en natuurwaarden. Wanneer we niets hadden gedaan had de biodiversiteitscrisis met uitstervende soorten gezorgd voor minder bestuiving en meer plagen. Dit is slecht voor de landbouw, de natuur én de gezondheid van mensen. Vanuit het beleid worden nu striktere eisen gesteld aan nieuwe ruimtelijke opgaven en wordt er meer ingezet op ecosysteemdiensten. Daarin vormen bos-/natuurgebieden, beekdalen, groenstructuren en landschapselementen het landschappelijk dragend raamwerk ter borging van de leefbaarheid van een gebied. Concreet zien we in recente lokale gebiedsontwikkelingen,

zoals stedelijke uitbreidingen in Heythuysen, Roggel en Heibloem volledige toekomstbestendig zijn en dat in stedelijke overgangszones groene dorpsranden versterking van het groene netwerk hebben gerealiseerd. Geen conservering maar juist ook investering in robuuste groenstructuren in deze stedelijke randzones. Meer hierover in Stedelijke ontwikkeling en infrastructuur.

De realisatie van een groene corridor, tussen de Asbroekerheide via de Bevelandsbeek naar Natura2000-gebied Leudal, is op een hoger schaalniveau hier een concreet voorbeeld van. Deze corridor is gevormd door middel van het verdichten van de bestaande groene landschapselementen, zoals bloemrijke akkerranden, hagen, bosschages en bomenrijen. In noordelijke richting is een tweede groene corridor gerealiseerd tussen de Asbroekerheide en NNP Waterbloem. In dit gebied zijn bospercelen en lijnvormige landschapselementen, zoals hagen en struwelen toegevoegd. Dit tekent zich af in het overgangsgebied tussen het jonge ontginningslandschap en de afwisseling tussen de ruilverkavelde open velden en de besloten kampen⁵. Deze elementen zorgen ervoor dat doelsoorten zich beter kunnen verplaatsen van en naar het Leudal.

Het stroomgebied van de Roggelsebeek dient als een natte ecologische verbinding. De ecologisch (natte) 'stepping stones' voor amfibieën hebben een positief effect gehad op de verspreiding van soorten. De 'stepping stones' zijn kleine gebiedjes, zoals poelen, die dienen als tijdelijke verblijfplaats voor migrerende soorten. Op deze manier is het leefgebied van onder andere de kamsalamander uitgebreid van het brongebied van de Bevelandsbeek naar NNP Waterbloem.

Beekdalen vormen een essentiële rol in de verbinding van bos- en natuurgebieden. De inrichting van beekdalzones worden over het algemeen gekenmerkt door lijnvormige opgaande beplanting die haaks op de natuurlijke beek staat. Daar waar het fysiek zichtbare beekdal stopt is veelal beekdalbegeleidende beplanting aanwezig parallel aan de beekloop. Nabij de beek liggen veelal gras- en hooilanden die door agrarisch natuur- en landschapsbeheer worden ontwikkeld. Gezamenlijk vormen zij een natuurlijke overgang van de beekloop naar een meer intensief agrarisch landschap op de beekflank⁴. Het platteland is niet meer vanzelfsprekend alleen van en voor agrariërs⁶. In deze zone staat de landbouw ten dienste van het landschap en de natuur.

De scheiding tussen de agrarische percelen, natuurgebieden, stedelijke gebieden en beken is minder hard geworden. Op deze plekken is er sprake van een buffer- dan wel overgangzone⁴ waar minder intensief (agrarisch) landgebruik mogelijk is. Wel is hier meer ruimte voor agrarisch natuurbeheer en gras- en hooilanden. Op bepaalde plekken is rond kwetsbare bos- en natuurgebieden tevens een mantelzoomvegetatie ontwikkeld. Deze geleidelijke overgang beperkt de negatieve invloed van menselijke (bedrijfs-)activiteiten.

Recreatie en toerisme

Bewust genieten van de rust, ruimte en natuur

Toerisme is een belangrijke groeimarkt gebleken in de regio⁷. Tussen 2010 en 2025 nam de recreatiedruk op het Natura2000-gebied Leudal enorm toe. Wanneer recreatie niet op een andere manier zou worden gefaciliteerd en gereguleerd zouden de kwetsbare delen van dit natuurgebied 'overlopen' worden. Te veel bezoekers, te veel activiteiten en een wildgroei aan recreatievoorzieningen en -functies in een te klein gebied. In de jaren daarna is door middel van spreiding de recreatiedruk uit dit gebied weggenomen. De realisatie van de hoogwaardige fietsverbinding, tussen De Meinweg, de Maasplassen, het Leudal en De Groote Peel met de diverse rust- en informatiepunten, heeft hier een grote rol in gespeeld. De verbinding zorgt voor een betere spreiding en bereikbaarheid van dag- en verblijfstoerisme in het gebied.

In dat licht hebben de bos- en natuurgebieden Natura2000-gebied Leudal, NNP Waterbloem en Asbroekerheide zich toegelegd op bekendheid bij specifieke doelgroepen. De verschillende unieke eigenschappen van de gebieden zorgen ervoor dat deze gebieden allemaal anders gepositioneerd zijn. Een ding hebben de drie gebieden gemeen: er zijn Toeristische Overstappunten (TOP's)⁸. Hier kunnen recreanten enerzijds de auto of fiets parkeren en verder wandelen. Anderzijds bevinden zich op sommige van deze plekken ook tijdelijke of zelfs permanente voorzieningen zoals een toilet, kleinschalige horeca of een boerderijwinkel. Bekende voorbeelden hiervan zijn het Leudalmuseum in Roggel en het multifunctioneel centrum (MFC) Waterbloem in Heibloem. Het MFC is hét startpunt van recreatieve activiteiten in en rond NNP Waterbloem. Daarnaast heeft het de functie van het gemeenschapshuis overgenomen. Het centrum biedt daarmee ruimte voor ontmoeting, vergadering, een hapje en een drankje, sport, spel en ontspanning.

Ondergeschikt aan de TOP's zijn de toeristische informatiepunten die als rustpunt liggen op fiets- en wandelroutes. Deze punten zijn extensief en kleinschalig ingericht met een picknickbank en informatiebord. Vaak zijn ze gekoppeld aan een bestaande functie of voorziening zoals de bijvoorbeeld Sint-Petrusmolen en Leumolen.

De Leistert is in de tussentijd nog steeds de uitvalsbasis voor recreatie in de gemeente Leudal. Het recreatiepark zorgt voor een onderkomen tijdens vakanties en voor activiteiten wanneer men ervoor kiest om niet van het park te vertrekken. Daarnaast is kamperen bij de boer op bepaalde plekken gerealiseerd. Op deze manier is er voor elk type toerist een toereikende slaapplek beschikbaar.

Kunst, cultuur en wandelingen in het Leudal

Het Leudal is gepositioneerd als een combinatie van natuur en erfgoed. Dit heeft gezorgd voor bewust toerisme in het Natura2000-gebied. De doelgroep is op zoek naar nieuwe inzichten, wil actief de natuur in, cultuur proeven en dingen leren⁹. In het Leudal zijn voldoende culturele activiteiten te ondernemen vanwege de aanwezigheid van bijvoorbeeld de Leumolen, het Leudalmuseum en de Elisabeth Molen. Wandelend en fietsend het Leudal verkennen kan prima vanaf TOP Leudal, gelegen naast het Leudalmuseum en de Elisabeth Molen.

Actief recreëren in Waterbloem

Waterbloem staat bekend om educatieve en actieve recreatie dat aansluit bij de meer outdoor-minded bezoeker. Vanaf het TOP Waterbloem is het gebied toegankelijk voor avontuurlijke wandelaars. Op plekken waar het te nat is ligt een knuppelpad. De knuppelpaden maken onderdeel uit van een groter netwerk aan knuppelpaden zoals ook gelegen in De Groote Peel, De Meinweg en het Leudal. Bezoekers komen meer te weten over de peelrandbreuk en de hierbij horende verschijnselen, de turfhistorie van de regio, de vorming van het kwelrijke natuurgebied en de recente energietransitie die heeft plaatsgevonden in het gebied. Speel- en klimbos Waterbloem is

succesvol tot ontwikkeling gekomen in het bosgebied. Kinderen leren, zijn actief en genieten op spelenderwijs van de natuur en de omgeving. Daarnaast doorkruist het Hertogenpad (lange afstandswandeling) het natuurgebied. De permanente horecavoorzieningen in het MFC/TOP Waterbloem liggen nabij de route.

Tot rust komen op de Asbroekerheide

In 2020 werd de Asbroekerheide genomineerd voor de titel 'Stilste plekje van Nederland', en eindigde het in de top 3. Het is nog altijd een bewezen en uniek stiltegebied waar men in stilte kan genieten van de rust. Alle activiteiten die in dit gebied plaats vinden passen bij het laadvermogen van het landschap. Het blijft hierdoor echt stil. De doelgroep, het sterkst vertegenwoordigd in de eigen bevolking, is op zoek naar rust en houdt van fietsen en wandelen¹⁰. Bezoekers van De Leistert doen het stiltegebied per fiets, via het fietsknooppuntennetwerk over buitenwegen eenvoudig aan tijdens een korte fietstocht.

Voor inwoners van Heythuysen, Roggel en Heibloem zijn er in de buurt van de kern ommetjes gerealiseerd waar zij op dagelijkse wijze kunnen genieten van de beken, de natuur en het buitengebied. De groene dorpsranden fungeren hierin tevens als stedelijk uitloopgebied waar kinderen kunnen spelen in een groene omgeving.

Landbouw

Water en bodem beschikbaar voor een toekomstbestendig agrarisch areaal

De agrarische sector is al honderden jaren de stabiele factor in het gebied. De verkaveling is van oudsher ontstaan en is de afgelopen tijd nauwelijks veranderd. Voor een deel van de agrariërs heeft de aanscherping van de regels op het gebied van grondwateronttrekkingen, bemesting en bestrijdingsmiddelen gezorgd dat de ene agrariër de ontwikkelruimte zoekt in bedrijfsinnovatie (zoals precisielandbouw, en andere vormen van high tech landbouw), de ander een neventak heeft opgericht en een volgende gekozen heeft voor een biologische werkwijze dienend aan recreatie/ecologische belangen. Dit kunnen grote en kleine ontwikkelingen zijn. De landbouw is hierdoor niet afhankelijk van subsidies. Op deze manier blijft de landbouw belangrijk in het gebied en zorgt het voor regionale werkgelegenheid door de lokale productie van voedsel en landschapsbeheer.

Op basis van een rijk bodemleven, met meer natuurlijk beschikbaar (grond) water en gezonde natuur¹¹ zijn de randvoorwaarden voor agrariërs en de natuur in de afgelopen jaren sterk verbeterd. Door haar ruimtebeslag, in

de afgelopen decennia is de landbouwsector tevens een zeer belangrijke drager gebleven van landschapskwaliteit, recreatie, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Voedselproductie en natuurlijke rijkdom liggen hiermee in elkaars verlengde. In de afgelopen jaren is er veel werk verzet om beter om te kunnen gaan met weersextremen en is getracht de biodiversiteit te verbeteren.

Een grote zorg van de landbouw is en blijft de waterbeschikbaarheid (droge periode) zowel voor de landbouw als de natuur. Minstens zo belangrijk is de afvoercapaciteit (natte periode) van het watersysteem. Het liefst heeft de landbouwsector een systeem dat kan anticiperen op weersextremen. Het waterschap en de agrarische sector zijn samen opgetrokken om de opgave van het waterschap en de zorgen van de agrarische sector aan te pakken. Door herinrichting van de beken draagt het waterschap bij aan de waterbeschikbaarheid op agrarische percelen. Op plekken langs de beken ontstaan groene zones door ander gebruik. Verder van de beek liggen de meest geschikte intensieve akkerbouwgronden.

Verschillende agrarische ondernemers hebben geanticipeerd op strengere regelgeving in beekdalen (spuitvrijzones, bemesting en bufferzones) door een verandering van de geteelde gewassen zoals vezelhennepe, lisdodde, vlas¹², olifantsgras en veredelde gewassen welke beter bestand zijn tegen weersextremen. Het resultaat hiervan is een goed verdienmodel en versterking van de sponswerking van het gebied waardoor langs de beekloop een versterkte buffer is ontstaan. De herinrichting heeft geleid tot gunstigere grondwaterstanden in een trager stromend beekstelsel waarbij landerijen hemel- en oppervlaktewater vertraagd in de bodem laten infiltreren. Hevige piekbuien worden opgevangen in het beekstelsel. Het grondwaterpeil is in de afgelopen jaren onder andere door de herinrichting langzaam iets verhoogd zodat er een grotere buffer is in tijden van droogte. Hierdoor wordt spaarzamer omgegaan met water en is er een kleinere beregeningsbehoefte¹³. Op drogere percelen is juist ingezet op druppelirrigatie in plaats van grondwaterputten. Daarbij komt dat bij een hogere grondwaterstand geldt dat er minder beregening én minder gewasbescherming nodig is. Dit heeft een positief effect op zowel de agrarisch opbrengsten als de biodiversiteit.

De agrarische sector wil graag meewerken aan de vergroting van de biodiversiteit. Dit uit zich in actief akkerrandenbeheer (bloemrijke akkerranden, ruigtestroken). Daarnaast wordt dit versterkt door de landschapselementen die zijn aangebracht. Ook zijn er door subsidies mogelijkheden ontstaan voor duurzaam landschapsbeheer, slimme en veerkrachtige landbouw en de brede plattelandontwikkeling^{14,15}. Dit komt de leefbaarheid van het landelijk gebied ten goede en zo blijft het aantrekkelijk boeren.

Er is een verschil te zien tussen het kleinschalig en grootschalig landbouwgebied in de regio. Ten gunste van de leefbaarheid en ecologische en landschapskwaliteit wordt er plaatselijk meer op extensieve wijze ondernomen. Samen met de strengere regelgeving is de waterkwaliteit hierdoor flink verbeterd. Daarnaast zien wij dat rond de beken intensieve vormen van landbouw meer plaats hebben gemaakt voor agrarisch en landschappelijk beheer in de vorm van onder andere gras- en hooilanden, agrarisch natuurbeheer of het telen van grondstoffen voor biobased bouwen. Deze vergroten tevens de natuurwaarden en bufferwerking van het beekstelsel en versterken de landschappelijke beleving van het beekdal.

Ontwikkelingsgebied Heythuysen en Roggel

De agrarische percelen rond Heythuysen en Roggel kenmerken zich door de aanwezigheid van een droog mozaïek van struweel en ruigten¹⁶ in de vorm van landschapselementen. Gezien de beschikbare ruimte zien we dat kansen zijn gegrepen in het kleinschalige gebied voor lokale productie op een natuurlijker wijze met actief akkerrandenbeheer en landschapselementen als structuurdragers tussen de percelen. Deze dragen ook bij aan de plaagpreventie en insectenbestuiving van gewassen. De gronden schuren veelal tegen de beekdalgronden aan. Percelen die minder geschikt zijn voor voedselteelt worden ingezaaid (bijvoorbeeld met kruidenrijke graslandmengsel) en begrast door dieren. Meer hierover in Ontwikkelingsgebied beekdalen. De agrarische percelen ten noorden van Heythuysen zijn voornamelijk ingericht ten behoeve van de akkerbouw en gras- en hooilanden.

Dit heeft de afgelopen jaren een positieve impuls gegeven aan het aantal overwinterende akkervogels¹⁷ in het gebied.

Ontwikkelingsgebied Heibloem-Noordervaart

De grootschalige landbouwpercelen die aanwezig zijn in het noorden hebben ontwikkelruimte voornamelijk gezocht in bedrijfsinnovatie met bijvoorbeeld precisie- en hightech vormen van landbouw. Ook wordt er naast de reguliere landbouw meer en meer gebruik gemaakt van strokenteelt, mengteelt en een vorm van boslandbouw zoals bijvoorbeeld voedselbossen. Dit houdt in dat houtige meerjarige planten bewust worden gebruikt op hetzelfde perceel waar landbouwgewassen worden geteeld of veehouderij plaatsvindt. Het resultaat is een aantrekkelijk platteland om te wonen, werken en recreëren.

Ontwikkelingsgebied beekdalen

Van oudsher bestonden beekdalen uit broekbossen en meanderende beken die het water als een natuurlijk spons vasthielden en afgaven. Door de ontwikkelingen van de afgelopen decennia is de sponswerking van het beekdal vooruitgegaan. Langs de beken is er meer natuurlijk beheerd gras- en hooiland te zien in combinatie met andere teelten. Dit is een uiting van de groenblauwe dooradering van het landschap. Deze gronden worden ook gebruikt in combinatie met agrarisch natuurbeheer en ingezet ten behoeve van natte teelten. Doordat deze gronden een tijdje nat kunnen blijven krijgt het water de kans om in de bodem te trekken¹⁸. Op drogere delen in het beekdal is strokenteelt in opkomst, bijvoorbeeld met de combinatie van graan- en fruitteelt.

Binnen de ontwikkelingsgebieden werpt de provinciale gebiedsgerichte aanpak middels gebiedsbouwplannen zijn vruchten af voor lokale agrariërs. Deze vorm van maatwerk zorgt dat lokale kennis benut wordt door het vormen van een gezelschap van lokale agrariërs. Zij zoeken elkaar op, delen kennis, ruilen mogelijk gronden en geven samen invulling aan hun percelen in het buitengebied. Een ander succes is het betrekken van de gemeenschap door middel van een Herenboerenproject.

Stedelijke ontwikkelingen

Het recht op een klimaatbestendige groene leefomgeving

De De bevolkingstoename van de afgelopen decennia en effecten van de vergrijzing hebben geleid tot een toename van de ruimtedruk op het buitengebied. Daarnaast heeft klimaatverandering geleid tot een andere aanpak en inrichting van de bebouwde omgeving. Zonder deze aanpak zou in stedelijke gebieden hittestress ontstaan door het gebrek aan koele plekken en beplanting die voor een gezonde leefomgeving zorgt. Met als gevolg

een verslechtering van de volksgezondheid. Stedelijke in- en uitbreidingen rondom Heythuysen, Roggel en Heibloem zijn daarom geclusterd rondom de bestaande kernen. Het betreffen stuk voor stuk klimaatbestendige woonwijken/-straten waarbij hemelwater volledig wordt afgekoppeld op robuuste groenstructuren, collectieve pluktuinen of groene dorpsranden. Deze randen maken onderdeel uit van de stedelijke overgangszones rond dorpen en kernen. Daarin is enerzijds aandacht voor een goede landschappelijke inpassing en anderzijds worden bepaalde nieuwe bedrijfsactiviteiten of functies in het kader van het beschermen van de volksgezondheid en milieukwaliteit uitgesloten. Denk onder andere aan industrie, intensieve veehouderij en evenementenlocaties.

De kernen van Heythuysen en Roggel zijn niet volledig naar elkaar toe gegroeid. De focus op deze locatie ligt op de groene corridor met aandacht voor de natuurwaarden van de Bevelandsbeek als ecologische verbinding naar het Leudal. Nieuwe bebouwing (woonhuizen, bedrijfspanden) in robuuste klimaatbuffers als de beekdalzones en de (bufferzones) bos-/natuurgebieden is inmiddels uitgesloten. Bebouwing in het buitengebied concentreert zich verder voornamelijk langs wegen.

Leefbaarheid agrarisch dorp Heibloem

De stedelijke uitbreiding aan de noordzijde van Heibloem wordt aan de beekzijde begrensd door een stevige groenzone. Aandacht voor groen, natuur, water(berging) en recreatie staat hierin voorop, met het MFC als sociaal trefpunt voor inwoners van het dorp. Aan de zuidzijde van Heibloem is meer ruimte gevonden om de kern uit te breiden en landschappelijk goed in te passen. Dit is zichtbaar in de vorm van groene dorpsranden. Een groene overgangszone tussen stedelijke 'achterkanten' en het buitengebied. Deze randen zijn ecologisch verbonden met bloemrijke akkerranden en andere landschapselementen en fungeren als stedelijk uitloopgebied.

Bronnen en informatie

¹ Stowa: Deltafact Effecten klimaatverandering op landbouw, maart 2021 (<https://www.stowa.nl/delta-facts/zoetwatervoorziening/droogte/effecten-klimaatverandering-op-landbouw>)

² Bijl2: Kaderrichtlijn Water (<https://www.bijl2.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/natuurwetten-en-regelgeving/europese-richtlijnen-en-verdragen/kaderrichtlijn-water/>)

³ Waterschap Limburg: Beeldalbrede aanpak (<https://www.waterschaplimburg.nl/@6477/beekdalbrede-aanpak/>)

⁴ Waterschap Limburg Visie beekdalontwikkeling in Limburg (<https://www.waterschaplimburg.nl/overons/beleid/visie/>)

⁵ Gemeente Leudal: Landschappelijk raamwerk Heusschen*Copier (exb-2020-26033.pdf (officiële-overheidspublicaties.nl))

^{6,7} Omgevingsvisie Limburg – toekomstbeeld 2030-2050 (provincie Limburg), Regiovisie Midden-Limburg, H18.3 (<https://www.limburg.nl/onderwerpen/omgeving/omgevingsvisie/omgevingsvisie/>)

⁸ Beleidsplan Recreatie en Toerisme Gemeente Leudal, p17, mei 2020

^{9,10} Beleidsplan Recreatie en Toerisme Gemeente Leudal, p55, mei 2020

¹¹ Groenboerenplan (Federatie Agro-ecologische Boeren), juli 2022 (<http://www.federatieagroecologischeboeren.nl/wp-content/uploads/2022/07/Groenboerenplan-6-juli-2022.pdf>)

¹² Akkerwijze (<https://www.akkervijzer.nl/artikel/491957-rabobank-biobased-gewassen-perspectiefvol-bij-voldoende-vraag-en-goed-saldo/>)

¹³ Globaal ontwerp herinrichting Roggelsebeek en Neerpeelbeek (Waterschap Peel & Maasvallei), 2014

¹⁴ Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb, RvO) (<https://www.rvo.nl/onderwerpen/glb-2023/anlb>)

¹⁵ Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB, RVO) <https://www.rvo.nl/onderwerpen/glb-2023>

^{16,17} Natuurbeheerplan 2022 (Atlas Limburg): Agrarische zoekgebieden/leefgebieden 2022

¹⁸ Groen Kennisnet: Natuur en landbouw in balans in het beekdal (<https://groenkennisnet.nl/nieuwsitem/natuur-en-landbouw-in-balans-in-het-beekdal>)

project: Herinrichting Roggelsebeek, Neerpeelbeek en Bevelandsbeek

betreft: Integraal ontwikkelperspectief beekdal Roggelsebeek

datum: 16 november 2023

status: DEFINITIEF

opdrachtgever: Waterschap Limburg

opdrachtnemer: Geonius

opgesteld: E.Elschott, J.Louwinger

gecontroleerd: J.Van Schie

vrijgegeven: I.Ploumen

GEONIUS

waterschap
limburg

Legenda (verbeelding integraal ontwikkelperspectief)

Water

Matig slingerende beek met natuurvriendelijke oevers en beekbegeleidende beplanting

Moerasbeek met plasdraszones, overstromingsvlakten, oevervegetatie en beekbegeleidende beplanting

Doorstroommoeras met veel water/oevervegetatie temidden van overwegend bosrijk gebied

Hydrologische verbinding brongebied Bevelandsbeek via Leverijse Beek

Sponswerking versterken (zone-ring)

Kwelgebied NNP Waterbloem

Landschap en ecologie

Bufferzone tussen natuur-/bosgebieden en landelijk (agrarisch) gebied

Droge zandrug (flank NNP Waterbloem)

Stiltegebied Asbroekerheide/Kirkelsberg

Groene corridor (droog) ter verbinding/versterking bos-/natuurgebieden

Ecologische stepping stone (nat) ten behoeve van verbinding/uitbreiding leefgebied amfibieën

Vispasseerbaar natuurlijk watersysteem

Recreatie en toerisme

Recreatief kerngebied De Leistert (vakantiepark)

Toeristisch Overstappunt (TOP) inclusief parkeergelegenheid, informatievoorziening en horecafunctie

Toeristisch informatiepunt (zitgelegenheid, route-/gebiedsinformatie)

Hoogwaardige fietsverbinding NP De Meinweg-De Grootte Peel (utilitair en recreatief)

Recreatieve fietsverbindingen TOP en toeristische informatiepunten

Speel- en klimbos Waterbloem

Lange afstandwandeling (Hertogenpad, Roermond-Breda)

Hike-route Waterbloem (beleving water via microreliëf en knuppelpaden)

Lunchwandeling/ommetje Laak (route 2km)

Wandelen langs de beek (beleving natuurlijk beekdal als robuust ecologisch watersysteem)

Wandelen langs/over het doorstroommoeras via knuppel- en struinpaden

Sportpark Molenhoek Heythuysen

Multifunctioneel centrum Waterbloem (horeca, kleinschalige sportvoorziening, gemeenschapshuis)

Permanente horecavoorziening in MFC Waterbloem

Picknickbanken als basisvoorziening bij toeristisch informatiepunt

Uitzichtpunt energielandschap Leudal-Peel en Maas

Parkeergelegenheid (fietsen, motoren en auto's) met een extensieve en natuurlijke uitstraling

Landbouw

Grootschalig landbouwgebied

Kleinschalig landbouwgebied

Kernzone landelijk gebied

Boerderijwinkel (kleinschalig tijdelijk/seizoensgebonden tot permanente aanbieder streekproducten)

Agrarisch en landschappelijk beheer

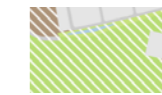
Stedelijke ontwikkeling

Stedelijk gebied (centrumkern, autonome kern en agrarisch dorp)

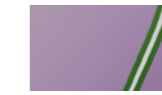
Stedelijk in-/uitbreidingsgebied inclusief groene dorpsranden

Overgangszone stedelijk naar landelijk gebied

Bebouwde kom Heibloem (afwaardering snelheidsregime N279)

Bedrijventerrein Laak Roggel

Energielandschap Leudal-Peel en Maas